

**PAŃSTWOWA SZKOŁA MUZYCZNA I ST.
IM. FRYDERYKA CHOPINA W KŁODZKU,
UL. KOŚCIUSZKI 8, 57 – 300 KŁODZKO**

***PROGRAM
WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNY
ROK SZKOLNY 2025/2026***

Kłodzko 2025

Państwowa Szkoła Muzyczna I st. w Kłodzku
PROGRAM WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY

Szkolny Program Wychowawczo – Profilaktyczny Państwowej Szkoły Muzycznej I st.
w Kłodzku został uchwalony:

- przez Radę Rodziców.....

(data)

.....

(Przewodniczący Rady Rodziców)

.....

(Zastępca Przewodniczącego Rady Rodziców)

- W porozumieniu z Radą Pedagogiczną

Program zatwierdzony do realizacji przez Dyrektora Szkoły.....

Autorzy programu:

.....

.....

Spis treści

Wstęp	4
Rozdział 1. Podstawy prawne.....	4
Rozdział 2. Charakterystyka szkoły i środowiska lokalnego	7
Rozdział 3. Misja i wizja szkoły.....	7
Rozdział 4. Sylwetka absolwenta szkoły.....	8
Rozdział 5. Wartości promowane przez szkołę.....	8
Rozdział 6. Zadania wychowawcze pracowników szkoły.....	10
Rozdział 7. Ogólne założenia, cele i efekty.....	10
Rozdział 8. Diagnoza aktualnych potrzeb i problemów w środowisku szkolnym	14
Rozdział 9. Harmonogram działań opiekuńczo-wychowawczych na rok 2025/2026..	21
Rozdział 10. Kalendarz działań opiekuńczo- wychowawczych na rok 2025/2026....	22
Rozdział 11. Ewaluacja.....	24
Literatura.....	27

Wstęp

Motto: „*Muzyka budzi w sercu pragnienie dobrych czynów*”

(Pitagoras)

Szkoła obok rodziny, ogrywa ważną rolę w kształtowaniu osobowości młodego człowieka. Wspólne działania pedagogów i rodziców w obszarze edukacyjno – wychowawczym mają za zadanie ukierunkować uczniów na osiągnięcie pełni dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej. Proces wychowania jest wzmacniany i uzupełniany poprzez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży. Kontakt z kulturą muzyczną związany ze specyfiką szkoły muzycznej daje możliwość oddziaływania na kształtowanie prawidłowych postaw uczniów.

Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny Państwowej Szkoły Muzycznej I st. tworzy spójną całość ze szkolnym zestawem programów nauczania, określa sposób realizacji celów kształcenia oraz zadań wychowawczych zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego i uwzględnia rekomendacje wychowawczo – profilaktyczne CEA.

Rozdział 1. Podstawy prawne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., nr 78, poz. 483).
- Konwencja o Prawach Dziecka (Dz.U. z 1991 r., nr 120, poz. 526).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz.U. z 2017 r., poz. 59 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 1991 r., nr 95, poz. 425 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 1982 r., nr 3, poz. 19 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. 1995, nr 10, poz. 55 z późn. zm.).
- Ustawa z 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 1982, nr 35, poz. 230 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2005, nr 179, poz. 1485 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005, nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).
- 10. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. (Dz.U. 1994, nr 111, poz. 535 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017–2022 (Dz.U. 2017, poz. 458).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej,

informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. z 2015 r., poz. 1249 z późn. zm.)

- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 sierpnia 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego (Dz.U. z 2019 r., poz. 1637 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 czerwca 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania w publicznych szkołach i placówkach artystycznych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1247 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 30 października 2017 r. w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na indywidualny program lub tok nauki oraz organizacji indywidualnego programu lub toku nauki w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne (Dz.U. z 2017 r., poz. 2058).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 r., poz. 1591 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2017 r., poz. 1578 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1743).
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 5 listopada 2014 r. w sprawie ramowych statutów publicznych szkół i placówek artystycznych (Dz.U. z 2014 r., poz. 1646).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2003, nr 6, poz. 69 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 sierpnia 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne szkoły i placówki artystyczne dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz.U. 2016, poz. 1375).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245).
- Ustawa z 28 lipca 2023 o zmianie ustawy – Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1606) – art. 7 pkt 6
- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737) – art. 2 1-8 art. 99 pkt 4, art. 26
- Standardy Ochrony Małoletnich w Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia w Kłodzku
- Statut Państwowej Szkoły Muzycznej I st. im. F. Chopina w Kłodzku
- Rekomendacje CEA na rok szkolny 2025/2026

Rozdział 2. Charakterystyka szkoły i środowiska lokalnego

Państwowa Szkoła Muzyczna I st. w Kłodzku jest znaczącą placówką kształcącą dzieci i młodzież oraz propagującą kulturę muzyczną w mieście i regionie. Rok szkolny 2025/2026 stanowi wyjątkowy rozdział w dziejach Państwowej Szkoły Muzycznej w Kłodzku, która obchodzi w tym czasie jubileusz 80-lecia swojego istnienia. Przez tak długi okres istnienia placówka wytworzyła bogatą tradycję i połączyła kilka pokoleń nauczycieli, pracowników, uczniów.

Na 30 - lecie szkoły placówka otrzymała w 1975 r. medal „*Za zasługi dla Miasta Kłodzka*”, w 40 – lecie szkoły Ministerstwo Kultury i Sztuki w uznaniu zasług nadało szkole imię Fryderyka Chopina. Z okazji Jubileuszu 75 – lecia szkoły, zasłużonym nauczycielom Państwowej Szkoły Muzycznej I st. w Kłodzku przyznane zostały medale Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy „*Za wieloletnią służbę*”.

Obecnie w szkole zatrudnionych jest 25 nauczycieli a uczniowie stanowią grupę 175 osób. Celem działania placówki jest profesjonalne kształcenie dzieci i młodzieży oraz wspieranie ich podczas poszczególnych szczebli edukacji. Wykwalifikowana kadra nauczycieli podejmuje liczne starania, aby zapewnić uczniom możliwość nieustannego rozwoju i osiągnięcia coraz wyższego poziomu nauczania, w atmosferze motywacji do pracy. Działania te poparte są świetnymi wynikami i sukcesami uczniów, którzy są laureatami konkursów o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym.

W roku 2024/2025 nauczyciele Państwowej Szkoły Muzycznej w Kłodzku przygotowali 60 prezentacji konkursowych, uczniów do 40 konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych. Nasi uczniowie uzyskiwali wysokie punktacje, a także zostawali laureatami trudnych zmagani konkursowych.

Szkoła może poszczycić się też przeprowadzaniem konkursów dla uczniów szkół muzycznych I st. które cieszą się dużą popularnością w całym kraju a niektóre mają zasięg międzynarodowy. Przez wiele lat odbywają się następujące konkursy: *Dolnośląski Konkurs Akordeonowy* – przekształcony na *Akordeonowy Turniej Hrabstwa Kłodzkiego*, *Kłodzki Konkurs Pianistyczny*, *Dolnośląski Konkurs Gitarowy* w ramach *Kłodzkiego Festiwalu Muzycznego „Gitariada”*. Organizowane są również konkursy wewnątrzszkolne takie jak: „*Konkurs Młodego Melomana*”, „*Konkurs Młodego Artysty*”, „*Muzyczny Influencer*”, *Szkolny Konkurs Solfeżowy*, *Poznajemy kompozytora*, „*Fortepian na plus*”. *Swój debiut miał - I Szkolny Konkurs Znajomości Literatury Muzycznej „Jaka to melodia”*.

Niezależnie od uczestnictwa uczniów szkoły w konkursach, w placówce są także organizowane cyklicznie imprezy muzyczne, które przyciągają liczne rzesze mieszkańców Kłodzka i okolic. Na uwagę zasługują koncert połączony z obchodami *Dnia Patrona Szkoły*, który jest poświęcony Fryderykowi Chopinowi, „*Music Party*” łączący ucztę muzyczną z ucztą kulinarną, „*Szkolna Wigilia*” oraz *Promocje Młodych Muzyków dla sympatyków szkoły*, prezentacje Młodych Kameralistów i Muzyczne debiuty – koncert uczniów klas pierwszych. Kłodzka szkoła muzyczna jest też organizatorem imprez związanych z ważnymi wydarzeniami świata kultury, takimi jak: „*Międzynarodowy Dzień Muzyki*”, obchody Patronów Roku ustanowionych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej. W placówce odbywają się też koncerty związane z obchodami Dnia Nauczyciela, Święta Odzyskania Niepodległości, Dnia Kobiet, Dnia Matki a także liczne koncerty klasowe. Szkoła podejmuje również współpracę z innymi szkołami w Polsce a także poza jej granicami. Od wielu lat zaprzyjaźnione szkoły muzyczne – PSM I st. w Kłodzku i Základní umělecká

škola w Náchodzie spotykają się co roku na uroczystym koncercie pianistów obu szkół. W tym roku szkolnym odbył się również Polsko - Niemiecki Koncert Akordeonowy.

Uczniowie i nauczyciele na rzecz integracji ze środowiskiem i innymi instytucjami kultury, promocji muzyki i szkoły uczestniczyli w życiu kulturalnym i muzycznym lokalnej społeczności. Występowali na okazjonalnych imprezach w szkołach podstawowych w Kłodzku, na uroczystościach władz samorządowych w Urzędzie Miasta Kłodzka, w Kłodzkim Ośrodku Kultury, w Muzeum Ziemi Kłodzkiej, w Centrum Aktywności Lokalnej, w Kościele Podwyższenia Krzyża w Kłodzku, w ramach XXIII Międzynarodowego Festiwalu im. Ignazego Reimanna w Krosnowicach, w Klasztorze Sióstr Klarysek w Kłodzku, na Jarmarku Bożonarodzeniowym w Kamieńcu Żąbkowickim oraz na licznych koncertach charytatywnych a także zapewniają oprawę muzyczną w szkołach i przedszkolach. Każdego roku organizowane są też w szkole audycje muzyczne i lekcje przygotowawcze wychodzące naprzeciw uzdolnionym młodym mieszkańcom Kłodzka.

W szkole działa też Samorząd Uczniowski, który organizuje konkursy, wydaje gazetkę szkolną „Pięciolinia”, uczestniczy w imprezach szkolnych takich jak np. audycje poświęcone Patronom Roku czy Andrzejki, Mikołajki, zabawa karnawałowa a także przygotowuje laurki i dekoracje towarzyszące różnym uroczystościom. Niezwykle istotną rolę w funkcjonowaniu szkoły odgrywa grono rodziców i opiekunów uczniów, którzy chętnie włączają się w artystyczne życie szkoły, wykazując zaangażowanie w rozmaite przedsięwzięcia oraz imprezy klasowe i ogólnoszkolne.

Szkoła poprzez swoją bogatą działalność wpływa na lokalną społeczność. Edukacja muzyczna dzieci i młodzieży, sukcesy uczniów w konkursach ogólnopolskich i międzynarodowych, kontynuowanie nauki przez absolwentów oraz krzewienie kultury muzycznej wpływają na życie kulturalne Kłodzka i okolic.

Rozdział 3. Misja i wizja szkoły

Misją szkoły jest:

- propagowanie dorobku artystycznego ludzkości;
- zapoznavanie z tradycjami narodowymi, religijnymi oraz etnicznymi i wychowanie w duchu poszanowania dla historii narodu polskiego;
- poszukiwanie i rozwijanie talentów muzycznych oraz wychodzenie naprzeciw indywidualnym potrzebom uczniów wybitnie uzdolnionych;
- wszechstronne rozwijanie osobowości ucznia w aspekcie wartości etycznych i prawidłowego funkcjonowania w otaczającym go świecie;
- stworzenie atmosfery przyjaźni, partnerstwa i poczucia bezpieczeństwa.

Wizja szkoły:

- stworzenie nowoczesnej, przyjaznej, innowacyjnej placówki umożliwiającej wszechstronny rozwój uczniom i zapewniającej bezpieczeństwo;
- zapewnienie wysokich standardów, przy równoczesnym udzielaniu wsparcia uczniom i ich rodzicom przez nauczycieli i pozostały personel szkoły.
- stosowanie nowoczesnych metod i technik nauczania oraz wychowania;

- wykorzystanie najnowszych zdobyczy techniki informacyjnej i informatycznej;
- nawiązywanie aktywnej współpracy z instytucjami kulturalnymi i oświatowymi zarówno w środowisku lokalnym jak i międzynarodowym;

Rozdział 4. Sylwetka absolwenta szkoły

Absolwenta Państwowej Szkoły Muzycznej I st. w Kłodzku cechuje:

- wrażliwość artystyczna oraz świadomość tworzenia i odbioru sztuki;
- obycie estradowe;
- zdolność radzenia sobie z tremą i ze stresem;
- odporność na ocenę artystyczną;
- tolerancja i szacunek wobec innych;
- wysoki poziom kultury osobistej;
- szacunek wobec tradycji szkolnych i narodowych;
- wrażliwość na piękno, prawdę i dobro;
- dbałość o zdrowie;
- odpowiedzialność i troska o bezpieczeństwo własne i innych;
- ambicję;
- kreatywność;
- roztropność w korzystaniu z narzędzi cyfrowych;
- umiejętność prezentowania własnych dokonań artystycznych;
- zdolność wykorzystania swojej wiedzy i umiejętności.
- znajomość historii i kultury własnego narodu;
- promocja zdrowia.

Rozdział 5. Wartości promowane przez szkołę

W wychowaniu każdego człowieka bardzo ważne jest kształtowanie właściwej hierarchii wartości. Zgodnie z zasadami zawartymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także wskazaniemi zawartymi w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Konwencji o Prawach Dziecka. Nauczanie i wychowanie - respektując chrześcijański system wartości – za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki.

Fundamentalne wartości, na których opiera się działanie szkoły odnoszą się do dziedzictwa kulturowego, religijnego i cywilizacyjnego. Najważniejsze z nich to: dobro, prawda, sprawiedliwość, wolność, solidarność z innymi oraz miłość i szacunek do świata kultury i sztuki.

Rozdział 6. Zadania wychowawcze pracowników szkoły

Specyfika szkoły, jej artystyczny kierunek wytycza ważny aspekt oddziaływań wychowawczych otwierając uczniów na świat muzyki, rozbudzając i wspierając ich muzyczne zainteresowania oraz wskazując przyjemność, jaką daje obcowanie z muzyką.

Działalność wychowawcza obejmuje współdziałanie wszystkich pracowników szkoły na rzecz kształtowania u uczniów wiedzy, umiejętności i postaw określonych w sylwetce absolwenta.

Dyrektor szkoły:

- stwarza warunki do realizacji procesu wychowawczo – profilaktycznego w szkole;
- wspiera nauczycieli w edukacji i działalności artystycznej;
- inspirowuje nauczycieli do wdrażania nowych rozwiązań i innowacyjnych działań w procesie kształcenia;
- sprawuje nadzór i opiekę nad uczniami i stwarza warunki dla ich właściwego rozwoju;
- nadzoruje realizację Programu Wychowawczo – Profilaktycznego.

Nauczyciele:

- współpracują ze sobą w zakresie realizacji zadań wychowawczych i działaniach profilaktycznych;
- reagują na pojawiające się problemy wychowawcze u uczniów, przejawy agresji, niedostosowanie społecznego;
- udzielają uczniom pomocy w trudnościach z nauką, przezwyciężaniu tremy i niepowodzeń szkolnych;
- przestrzegają obowiązujących w szkole procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia czynnikami ryzyka;
- informują rodziców o problemach i postępach w nauce;
- wspierają zainteresowania i rozwój osobowy ucznia;
- dostosowują metody pracy do potrzeb ucznia;
- mobilizują uczniów do systematycznej pracy i prezentowania swoich umiejętności w szkole i poza nią;
- kształtują postawy patriotyczne przy wykorzystaniu narodowego dorobku muzycznego;
- uwrażliwiają na specyfikę dziejów i tradycji Narodu Polskiego.

Pracownicy szkoły:

- wspierają procesy wychowawcze w codziennym funkcjonowaniu uczniów w szkole;
- współpracują z nauczycielami;

Samorząd Uczniowski:

- inspirowuje i organizuje życie kulturalne uczniów szkoły w porozumieniu z dyrektorem i nauczycielami;

- reprezentuje postawy i potrzeby środowiska uczniowskiego;
- pielęgnuje tradycje szkolne;
- wydaje gazetkę szkolną.

Rada Rodziców:

- reprezentuje ogół rodziców szkoły;
- podejmuje działania wspierające proces wychowawczy szkoły;
- współpracuje z dyrektorem i nauczycielami;
- wspomaga uczniów w obowiązkach szkolnych;
- angażuje się w działalność szkoły, organizację koncertów i innych form ekspresji estradowej;
- stwarza warunki do rozwoju uczniów;
- pomaga w aktywizacji środowiska lokalnego w obszarze muzycznym;
- uchwała Program Wychowawczo – Profilaktyczny szkoły;

Rozdział 7. Ogólne założenia, cele i efekty

Program Wychowawczo - Profilaktyczny szkoły opracowywany jest w oparciu o diagnozę i analizę potrzeb występujących w szkole oraz ustalenie wartości szczególnie ważnych dla społeczności szkolnej.

Założenia programu:

- wspieranie wszechstronnego rozwoju osobowości ucznia;
- spójność działań uczniów, nauczycieli i rodziców w obszarach: edukacyjnym, wychowawczym i profilaktycznym;
- zachowanie prawidłowej proporcji między przekazywaniem informacji, rozwojem umiejętności, odkrywaniem talentu a wychowaniem i profilaktyką uczniów;
- zapobieganie zachowaniom problemowym, ryzykownym;
- rozwijanie umiejętności radzenia sobie z różnymi trudnymi sytuacjami i problemami;
- poznawanie i utrwalanie dorobku kultury polskiej;
- upowszechnianie wartości kulturalnych innych narodów.

Rozdział 8. Diagnoza aktualnych potrzeb i problemów w środowisku szkolnym

Diagnoza została opracowana na podstawie:

- wyników ewaluacji dotychczas działającego programu wychowawczo – profilaktycznego;
- Standardów Ochrony Małoletnich;

- analizy dokumentów: ankiet skierowanych do uczniów i do rodziców, notatek nauczycieli;
- wyników klasyfikacji i promocji;
- analizy frekwencji;
- oceny efektywności udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- rozmów indywidualnych i grupowych;
- obserwacji pedagogicznych.

Wnioski

- Szkoła jest oceniana pozytywnie zarówno przez uczniów jak i rodziców, którzy w większości czują się w niej bezpiecznie i uważają, że panuje w niej przyjazna atmosfera, jednak zdarzają się incydenty agresji i przemocy słownej;
- Uczniowie lubią szkołę i zwracają się do nauczycieli ze swoimi problemami, jednak nie czują się jeszcze wystarczająco przez nich doceniani;
- Rodzice uważają, że w placówce respektowane są normy społeczne a także doceniają specyfikę szkoły artystycznej, pozwalającej rozwinąć się nie tylko muzycznie;
- Według rodziców najważniejszym zadaniem szkoły jest umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych i kryzysowych. Dostrzegają oni zagrożenia cyfrowe, takie jak uzależnienie od telefonów komórkowych, hejt w Internecie, brak koncentracji i nieumiejętność radzenia sobie z niepowodzeniem, treścią oraz zniechęcenie dzieci do wzmożonej gry na instrumentach. Wskazują oni na potrzebę profilaktyki na wszystkich tych płaszczyznach;
- W szkole pracuje przygotowana kadra pedagogiczna, która stale podnosi swoje kwalifikacje wychodząc naprzeciw współczesnym zagrożeniom poprzez udział w szkoleniach, organizowanie warsztatów dla dzieci, pogadanki, dodatkowe konsultacje dla uczniów i spotkania z psychologiem;
- Nauczyciele działają kreatywnie przez cały rok wdrażając nowe formy i metody pracy, innowacyjne tematy koncertów, konkursów i imprez szkolnych (muzyka filmowa, koncert koński, zabawa karnawałowa) a także współpracują z innymi szkołami i instytucjami w środowisku lokalnym i poza nim;
- W szkole działa prężnie Samorząd Uczniowski zrzeszający i integrujący całą społeczność uczniowską i podejmujący liczne działania w ciągu całego roku szkolnego;
- Miejscem wspólnych spotkań i działań jest biblioteka, która stanowi bazę dydaktyczno - informacyjną i stanowi centrum kultury.

Obszary do dalszej pracy wychowawczo – profilaktycznej w oparciu o rekomendacje Centrum Edukacji Artystycznej na rok szkolny 2025/2026:

- Wzmocnienie komunikacji interpersonalnej między nauczycielami a uczniami;
- Monitorowanie sytuacji związanych z negatywnymi zachowaniami w celu ich zapobiegania (pogadanki z rodzicami, notatki, szkolenia z zakresu udzielania pomocy psychologicznej);
- Organizowanie w dalszym ciągu programów edukacyjnych i warsztatów dotyczących promocji zdrowego stylu życia, świadomości zagrożeń płynących z uzależnienia od Internetu, zapobiegania hejtowi i radzenia sobie z treścią – wzmocnienie przekazu informacji o skutkach tych zagrożeń i możliwościach uzyskania pomocy (ulotki informacyjne, pogadanki z uczniami);

- Motywowanie uczniów do gry na instrumencie (pogadanki, broszury);
- Zapobieganie agresji i dokuczaniu, kształtowanie pozytywnych postaw społecznych, odpowiedzialnego postępowania i właściwego zachowania się w szkole i poza nią, propagowanie wartości, norm społecznych, zasad kultury (etykieta zachowania się podczas koncertów, plakat ukazujący prawa i obowiązki uczniów, systematyczne pogadanki);
- Wdrażanie obowiązujących w szkole Standardów Ochrony Małoletnich;
- Podejmowanie działań w obszarze wiedzy na temat psychoaktywnych środków uzależniających i zagrożeń z nimi związanych;
- Integrowanie pierwszoklasistów i wszystkich uczniów (spotkania integracyjne, wyjazdy, imprezy, działania Samorządu Uczniowskiego);
- Wprowadzenie dodatkowych ankiet diagnozujących oczekiwania uczniów i rodziców pierwszoklasistów;
- Kontynuowanie wewnętrznych konkursów szkolnych związanych ze specyfiką szkoły muzycznej, m.in. Konkursu Melomana, Młodego Artysty, Jaka to melodia i innych;
- Podejmowanie działań mających na celu dowartościowanie uczniów – pozytywne uwagi, nagradzanie uczniów na forum publicznym;
- Kształtowanie postaw patriotycznych i społecznych – koncerty okolicznościowe związane ze świętami narodowymi i Patronami Roku 2025;
- Podejmowanie działań ukazujących znaczenie i rangę szkoły w regionie - kultywowanie tradycji i ceremoniałów szkolnych – obchody Jubileuszu 80 – lecia szkoły;
- **Diagnoza czynników chroniących i czynników ryzyka oraz zachowań ryzykownych wśród uczniów szkół artystycznych** - kontynuowanie przeprowadzania badania oczekiwań uczniów i rodziców w sferze wychowania i profilaktyki poprzez przeprowadzenie **ankiet: analiza oczekiwań od rodziców; trudności uczniów w procesie kształcenia;**
- Wprowadzenie dodatkowych ankiet diagnozujących zapotrzebowanie uczniów i rodziców pierwszoklasistów;
- **Poszerzanie przez nauczycieli znajomości literatury psychologicznej i pedagogicznej kształcenia artystycznego ze szczególnym uwzględnieniem wydawnictw CEA** - zapoznanie się z wykazem publikacji opracowanym przez specjalistów z Centrum Edukacji Artystycznej;
- Działania mające na celu rozpoznawanie zagrożeń i uczenie się sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych i kryzysach psychicznych – wskazanie instytucji udzielających pomocy, podanie informacji o numerach telefonu do psychologa i poradni;
- **Zaangażowanie nauczycieli wszystkich specjalności w organizację pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach artystycznych** -poszerzanie umiejętności dydaktycznych z zakresu prowadzenia zajęć z uczniami uzdolnionymi artystycznie, ale doświadczającymi specyficznych potrzeb rozwojowych i/lub edukacyjnych;
- Opieka nad uczniami sprawiającymi trudności wychowawcze (opinie i orzeczenia);
- Kontynuowanie zajęć wyrównawczych dla uczniów z zaległościami i trudnościami wynikającymi z predyspozycji psychicznych i intelektualnych uczniów objętych opieką poradni psychologiczno-pedagogicznej.

- Podejmowanie dodatkowych form pracy z uczniami uzdolnionymi artystycznie, z deficytami rozwojowymi.

Wynikające z dokonanej diagnozy, priorytetów wyznaczonych przez CEA, oraz Standardów Ochrony Małoletnich - cele planu wychowawczo-profilaktycznego na br. szkolny.

Działania w PSM I st. w Kłodzku w zakresie realizacji programu wychowawczo – profilaktycznego skupiają się na wszechstronnym rozwoju uczniów i kształtowania indywidualnych zainteresowań uczniów, zapewniając im bezpieczne i odpowiednie warunki pracy w poszanowaniu wartości i podstawowych norm etycznych z uwzględnieniem ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych.

Rozdział 9. Harmonogram działań opiekuńczo-wychowawczych na rok szkolny 2025/2026

OBSZAR DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH				
Rozwój artystyczny	Kształtowanie postawy twórczej, rozwijanie umiejętności artystycznych z uwzględnieniem uczniów szczególnie uzdolnionych ; stosowanie innowacyjnych form pracy.	Nauczyciele instrumentalistów, nauczyciele przedmiotów teoretycznych	Konkursy, Koncerty, popisy klasowe, imprezy szkolne i pozaszkolne, szkolenia (np. Innowacja w nauczaniu)	W ciągu roku szkolnego zgodnie z kalendarzem pracy szkoły na rok 2025/2026.
	Wykorzystanie aktywizujących metod pracy.	Dyrektor szkoły	Zajęcia lekcyjne, hospitacje, ocena pracy nauczyciela	Zgodnie z terminami obserwacji lekcji ustalonym w planie nadzoru pedagogicznego na rok 2025/2026
	Podejmowanie, wśród uczniów oraz ich rodziców działań sprzyjających poszerzaniu wiedzy o specyfice szkoły artystycznej i znaczeniu Państwowej szkoły Muzycznej I st. w Kłodzku w regionie.	Świętowanie obchodów rocznic, wydarzeń patriotycznych oraz ceremoniałów szkolnych.	Obchody Jubileuszu 80 – lecia szkoły; Audycje muzyczne „Złota Pięciolinia”, obchody Jubileuszu 80 – lecia szkoły, udział w imprezach lokalnych, obchody Dnia Patrona szkoły, koncerty charytatywne, strona internetowa szkoły	W ciągu roku szkolnego zgodnie z kalendarzem pracy szkoły na rok 2025/2026.

Państwowa Szkoła Muzyczna I st. w Kłodzku
PROGRAM WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY

	Współpraca z innymi szkołami muzycznymi w zakresie wymiany doświadczeń	Nauczyciele	Konkursy, wydarzenia kulturalne	W ciągu roku szkolnego zgodnie z kalendarzem pracy szkoły na rok 2025/2026.
	Propagowanie edukacji klasycznej oraz sięgania do dziedzictwa cywilizacyjnego Europy.	Nauczyciele przedmiotów teoretycznych, biblioteka szkolna	Zajęcia z teorii; Artykuły w gazetce szkolnej dotyczące ważnych wydarzeń muzycznych i wielkich kompozytorów różnych narodowości,	W ciągu roku szkolnego
Rozwój psychiczny/intel aktualny	Diagnoza czynników chroniących i czynników ryzyka oraz zachowań ryzykownych wśród uczniów szkół artystycznych – działanie wynikające z rekomendacji CEA w r. szk. 2025/2026	Nauczyciele instrumentu oraz przedmiotów teoretycznych	Ankiety skierowane do rodziców – analiza ich oczekiwań i uczniów – badanie trudności uczniów w procesie kształcenia; Prowadzenie kart ucznia; Obserwacje podczas bieżącej pracy;	Ankieta dla uczniów – październik 2025 r. Ankieta dla rodziców – kwiecień 2026 r.
	Diagnoza uczniów rozpoczynających naukę w szkole muzycznej oraz oczekiwań ich rodziców.	Nauczyciele instrumentu oraz przedmiotów teoretycznych	Ankiety skierowane do uczniów klas pierwszych i ich rodziców;	W ciągu roku szkolnego
	Zaangażowanie nauczycieli	Nauczyciele	Zaświadczenia i opinie z poradni –	Na bieżąco

Państwowa Szkoła Muzyczna I st. w Kłodzku
PROGRAM WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY

	wszystkich specjalności w organizację pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach artystycznych – priorytet CEA na r. szk. 2025/2026 Dostosowanie wymagań do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia; Polepszenie warunków uczniom szczególnie uzdolnionym artystycznie, chociaż z deficytami rozwojowymi	instrumentu oraz przedmiotów teoretycznych	realizacja ich zaleceń; Współpraca z rodzicami, dostosowanie programu nauczania do potrzeb ucznia; Tworzenie kart osobowych ucznia; Organizowanie spotkań nauczycieli uczących uczniów; Tworzenie zespołów nauczycieli udzielających pomocy: Zespół do spraw pomocy psych –pedagog; Zespół do spraw programu wychowawczo - profilaktycznego; Indywidualny tok nauczania	
	Wzmocnienie prawidłowej komunikacji interpersonalnej w indywidualnej relacji nauczyciel-uczeń	Wszyscy nauczyciele	Standardy Ochrony Młodzieży; Pogadanki, warsztaty	Na bieżąco
	Poszerzanie przez nauczycieli znajomości literatury psychologicznej i pedagogicznej kształcenia artystycznego ze szczególnym uwzględnieniem wydawnictw CEA – priorytet CEA na r. szk. 2025/2026	Nauczyciele instrumentu	Zapoznanie się z wykazem publikacji opracowanym przez specjalistów z Centrum Edukacji Artystycznej	Na bieżąco

Państwowa Szkoła Muzyczna I st. w Kłodzku
PROGRAM WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY

	Udzielanie wsparcia uczniom podczas egzaminów a także w sytuacjach kryzysowych (np. trudności rodzinne, nagła choroba)	Wszyscy nauczyciele	Pogadanki, warsztaty, szkolenia	Na bieżąco
	Propagowanie wiadomości dotyczących zagrożeń cyfrowych, w tym związanych z korzystaniem z telefonów, hejtem w Internecie.	Natalia Mierzwa, wszyscy nauczyciele	Ulotki, broszury, pogadanki Tablica informacyjna „ <i>Graj z nami na wszystkim tylko nie na telefonie</i> ”	Na bieżąco
	Rozwijanie poczucia bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły, przeciwdziałanie agresji.	Wszyscy nauczyciele	Pogadanki, notatki nauczycieli Monitoring, Udział w szkoleniach	Cały rok szkolny
	Zwiększenie umiejętności radzenia sobie z treścią i stresem podczas występów	Wszyscy nauczyciele	Pogadanki, artykuły w gazetce szkolnej, warsztaty: Praca nad stresem przed występem	Cały rok szkolny
	Motywacja uczniów do gry na instrumencie	Wszyscy nauczyciele, p. Natalia Mierzwa	Opracowanie broszury	Wrzesień 2025 r.
Rozwój społeczny	Poznanie kultury rodzimej , zaznajamianie z kulturą narodu i regionu, poszanowanie	Pracownicy pedagogiczni szkoły	Audycja słowno - muzyczna o Wielkich Polakach 2025; Lekcje teoretyczne, audycje muzyczne, pogadanki, koncerty w	W ciągu roku szkolnego zgodnie z kalendarzem pracy szkoły na rok 2025/2026.

Państwowa Szkoła Muzyczna I st. w Kłodzku
PROGRAM WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY

	dziedzictwa narodowego		muzeum i innych instytucjach, współpraca ze środowiskiem lokalnym, artykuły w gazecie szkolnej; Poznawanie i utrwalanie dorobku kultury polskiej.	
	Wspieranie uczniów w prawidłowym funkcjonowaniu społecznym i rozwijaniu umiejętności interpersonalnych, integracja w środowisku szkolnym Zapewnienie szczególnej opieki uczniom klas pierwszych	Nauczyciele, rodzice, Opiekun Samorządu Uczniowskiego	Wybory do Rady Samorządu Uczniowskiego i inne działania podejmowane przez samorząd, Mikołajki, zabawa karnawałowa Wyjazdy do Filharmonii, Musicale	W ciągu roku szkolnego zgodnie z kalendarzem pracy szkoły na rok 2025/2026.
	Rozwijanie postawy odpowiedzialności za siebie i innych a także wzajemnego szacunku	Cała społeczność szkoły we współpracy z instytucjami pozaszkolnymi	Woluntariat, koncerty charytatywne	Na bieżąco
	Umacnianie współpracy z instytucjami działającymi w środowisku lokalnym	Uczniowie pod opieką nauczycieli	Koncerty w regionie	W ciągu roku szkolnego zgodnie z kalendarzem pracy szkoły na rok 2025/2026
Rozwój duchowy	Propagowanie wartości, norm społecznych, zasad kultury i właściwego	Cała społeczność szkolna	Dbanie o estetykę i higienę w szkole - szanowanie gazetek, plakatów, dyplomów rozwieszonych na	W ciągu roku szkolnego zgodnie z kalendarzem pracy szkoły na rok 2025/2026

Państwowa Szkoła Muzyczna I st. w Kłodzku
PROGRAM WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY

	zachowania się podczas koncertów		korytarzach szkolnych i w klasach, przestrzeganie zasad właściwego korzystania z pomieszczeń i sprzętu, Znajomość i zastosowanie muzycznego savoir vivre. Wdrażanie etykiety koncertowej dbłość o instrumenty własne i szkolne; Naświetlenie praw i obowiązków ucznia – gazetka ścienna	
	Rozwijanie umiejętności poznawczych sprzyjających rozwojowi duchowemu takich jak: refleksyjność, skupienie, empatia.	Dyrektor, Nauczyciele, rodzice, Samorząd Uczniowski	Odpowiedni dobór repertuaru koncertowego	W ciągu roku szkolnego zgodnie z kalendarzem pracy szkoły na rok 2025/2026.
OBSZAR DZIAŁAŃ OPIEKUŃCZYCH				
Wspomaganie rozwoju fizycznego uczniów	Podjęmowanie inicjatyw/działań w zakresie zachęcania i wspierania uczniów do rozwijania ich aktywności fizycznej oraz zabiegania o zdrowy styl życia.	Nauczyciele gry na instrumencie, przedmiotów teoretycznych, rodzice	Korygowanie wad postawy na zajęciach z rytmiki Dbanie o właściwą postawę i aparat gry. Wprowadzanie ćwiczeń rozluźniających higieny pracy podczas samodzielnej pracy w domu.	Na bieżąco w całym roku szkolnym

Państwowa Szkoła Muzyczna I st. w Kłodzku
PROGRAM WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY

		p. A. Strzygocka	Promowanie zdrowej żywności (upominki, nagrody w postaci owoców) Międzyszkolne Prezentacje Najmłodszych Pianistów we współpracy z apteką „Dbam o zdrowie”	
Profilaktyka zagrożeń, w tym profilaktyka ochrony zdrowia psychicznego uczniów szkół artystycznych – rekomendacje CEA.	Rozpoznawanie i profilaktyka uzależnień oraz innych problemów dotyczących zdrowia psychicznego.	Dyrektor, nauczyciele	Diagnoza zagrożeń środowiska szkolnego, egzekwowanie opinii z poradni	Na bieżąco według potrzeb
	Pedagogizacja rodziców; Wzmocnienie roli rodziców w procesie kształcenia uczniów.	Dyrektor, nauczyciele	Zebrania z rodzicami, publikacje Wydziału Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych – strona internetowa - ore.edu.pl	Na bieżąco w całym roku szkolnym
	Rozwijanie kompetencji psychologicznych i wychowawczych nauczycieli.	Dyrektor, nauczyciele	Szkolenia indywidualne kadry pedagogicznej w zakresie wzmocnienia kompetencji psychologicznych, wychowawczych i profilaktycznych	Zgodnie z kalendarzem działań opiekuńczo-wychowawczych na rok 2025/2026
	Zapewnienie opieki psychologiczno-pedagogicznej i bezpieczeństwa przed a także podczas występów	Dyrektor, nauczyciele, rodzice, Samorząd Uczniowski	Próby przed koncertami, przesłuchaniami umożliwiające obycie z miejscem i akustyką, odpowiednie przygotowanie sali, treningi terapeutyczne, rubryka w	Na bieżąco w całym roku szkolnym

Państwowa Szkoła Muzyczna I st. w Kłodzku
PROGRAM WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY

artystycznych uczniów oraz w trakcie zajęć lekcyjnych.		gazetce szkolnej „Porady nie od parady”	
Podjęcie działań wspomagających : radzenie sobie z treścią i stresem ze szczególnym wsparciem dla uczniów przystępujących do egzaminów		Podjęcie współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną CEA w celu zorganizowania warsztatów dla uczniów i nauczycieli.	według potrzeb zgodnie z kalendarzem działań opiekuńczo-wychowawczych na rok 2025/2026.
Przeciwdziałanie pojawianiu się zachowań ryzykownych związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych przez uczniów, przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej i domowej (uruchamianie procedur „Niebieska Karta”)- rekomendacje CEA.	Rodzice, nauczyciele, uczniowie	Aktualizowanie informacji na stronie szkoły zachęcającej do zapoznania się z ofertą Specjalistycznych Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych Centrum Edukacji Artystycznej – www.gov.pl/cea ; Szkolenia	według potrzeb zgodnie z kalendarzem działań opiekuńczo-wychowawczych na rok 2025/2026.

10. Kalendarz działań opiekuńczo- wychowawczych na rok 2025/2026

Lp.	Konkursy	termin	odpowiedzialny	uwagi
1.	Konkurs Melomana	cały rok	p. K. Ślęzak	szkolny
2.	Konkurs Młodego Artysty	cały rok	p. T. Brusiński	szkolny
3.	XXVI Gitariada	kwiecień	p. A. Kozakowska	ogólnopolski
4.	Akordeonowy Turniej Hrabstwa Kłodzkiego	marzec	p. L. Stopka i p. T. Brusiński	ogólnopolski
5.	XXVII Kłodzki Konkurs Pianistyczny	czerwiec	p. A. Strzygocka + p. pianistki	międzynarodowy
6.	Fortepian na plus	cały rok	p. A. Strzygocka	klasowy
7.	Konkurs solfeżowy	cały rok	p. R. Fiałkowska –Duma p. A. Milczarek	szkolny
8.	Wielki test wiedzy o muzyce -dla wszystkich klas	Grudzień - luty	p. D. Jarocki	szkolny
9.	Jaka to melodia	maj	p. D. Jarocki	szkolny

Lp.	Koncerty	termin	odpowiedzialny (wg kalendarza)	uwagi
1	Koncert z okazji Międzynarodowego Dnia Muzyki z Pasowaniem uczniów klas pierwszych	październik	K. Mąka-Żelazko, K. Lizurej, W. Lizurej	szkolny
2.	Jubileusz 80 - lecia	październik	p. K. Lizurej, p. P. Polak, p. K. Brzeska-Krawczyk, p. K. Ślęzak, N. Mierzwa	ogólnopolski
3.	Koncert z muzyką polską z okazji Odzyskania Niepodległości	listopad	p. D. Jarocki, p. P. Machała, p. I. Sonka, p. N. Mierzwa	szkolny
4.	Spotkania Najmłodszych wiolonczelistów	grudzień	p. L. Stopka, p. T. Brusiński, p. P. Machała	ogólnopolski

Państwowa Szkoła Muzyczna I st. w Kłodzku
PROGRAM WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY

5.	Szkolna Wigilia	grudzień	K. Brzeska-Krawczyk, P. Polak, K. Gałczyńska, K. Ślęzak	szkolny
6.	Kłodzkie Kolędowanie	styczeń	p. D. Jarocki, p. A. Milczarek, p. K. Mąka-Żelazko	pozaszkolny
7.	Akordeonowe Music Party	styczeń	p. L. Stopka i p. T. Brusiński	ogólnopolski
8.	Dzień Patrona szkoły	marzec	p. A. Milczarek, p. K. Lizurej, p. I. Sonka	szkolny
9.	Międzyszkolne prezentacje najmłodszych pianistów	marzec		
10.	Szkolne Prezentacje Młodych Kameralistów	marzec	p. B. Adamska, p. D. Jarocki, p. E. Malinowska, p. p. P. Machała	szkolny
	XXIII Dzień Akordeonu	marzec	p. L. Stopka i p. T. Brusiński	ogólnopolski
11.	XI Czesko-Polska Wiosna	kwiecień	p. A. Strzygocka	międzynarodowy
12.	Koncert Muzyki Filmowej	kwiecień	p. P. Polak, p. K. Brzeska - Krawczyk	szkolny
13.	Koncert Klas Pierwszych	maj	P. Polak, K. Ślęzak, R. Fiałkowska-Duma, A. Milczarek, T. Brusiński, W. Lizurej	szkolny
14.	Audycje muzyczne	listopad/maj	p. B. Adamska i dyr.	rekrutacyjne
15.	Promocje Młodych Muzyków dla Sympatyków Szkoły	czerwiec	A. Kozakowska, K. Ślęzak, D. Jarocki	szkolny
16.	Koncert i pożegnanie absolwentów	czerwiec	p. P. Polak, p. E. Malinowska, p. K. Brzeska-Krawczyk, p. N. Mierzwa	szkolny
17.	Uroczyste zakończenie roku szkolnego	czerwiec	K. Lizurej, K. Ślęzak, W. Lizurej, P. Polak	szkolny

Rozdział 11. Ewaluacja

Ewaluacja programu polega na systematycznym gromadzeniu informacji na temat prowadzonych działań, w celu ich modyfikacji i podnoszenia skuteczności programu wychowawczo-profilaktycznego. Ewaluacja przeprowadzana będzie poprzez:

- obserwację zachowań uczniów i zachodzących w tym zakresie zmian;
- analizę dokumentacji,
- przeprowadzanie ankiet, wśród uczniów, rodziców i nauczycieli,
- rozmowy z rodzicami i dziećmi;
- wymianę spostrzeżeń w zespołach wychowawców i nauczycieli;
- analizy przypadków.

Literatura

Bezpieczna szkoła. Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów. Warszawa 2020, MEN, dostęp:

<https://www.ore.edu.pl/2020/09/bezpieczna-szkola-poradnik/>

Bissinger-Ćwierz U., Raport: Jakość programów wychowawczych oraz szkolnych programów profilaktyki realizowanych w szkolnictwie artystycznym w roku szkolnym 2012/2013. Lublin 2013, CEA, dostęp: https://cea-art.pl/poradnictwo/RAPORT_jakosc_programow.pdf

Bissinger-Ćwierz U., Jakość programów wychowawczych oraz szkolnych programów profilaktyki realizowanych w szkolnictwie artystycznym – wybrane zagadnienia z raportu CEA. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 2, Warszawa 2014, dostęp: <https://cea-art.pl/pub/z-2-caly-m.pdf>

Bissinger-Ćwierz U., Profilaktyka uzależnień w szkolnictwie artystycznym – podsumowanie ogólnopolskiego projektu CEA. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 3, Warszawa 2015, dostęp: https://cea-art.pl/pub/z_3_caly_m.pdf

Bissinger-Ćwierz U., Psychopedagogiczne metody pracy z uczniem najmłodszym oraz uczniem ryzyka dysleksji w szkole muzycznej. Poradnik dla nauczycieli klas instrumentalnych zawierający ponad 50 ćwiczeń i zabaw wspomagających grę na instrumencie. Warszawa 2016, CEA, dostęp: https://cea-art.pl/pub/Psychopedagogiczne_metody_pracy.pdf

Bissinger-Ćwierz U., Nogaj A. A. (red.) Strategie radzenia sobie z tremą: w kształceniu muzycznym oraz w zawodzie muzyka. Warszawa 2018, Difin, dostęp: <https://ksiegarnia.difin.pl/strategie-radzenia-sobie-z-trema-w-ksztalceniu-muzycznym-oraz-w-zawodzie-muzyka>

Bissinger-Ćwierz U., Metody aktywizujące w szkolnej i pozaszkolnej edukacji muzycznej. Warszawa 2019, Difin, dostęp: <https://difin.pl/metody-aktywizujace-w-szkolnej-i->

pozaszkolnej-edukacji-muzycznej-poradnik-dla-nauczycieli-i-animatorow

Gaś Z., Profilaktyka w szkole. Warszawa 2006, WSiP. Krygier M., Wojtanowska-Janusz B., Raport: Diagnoza poczucia bezpieczeństwa uczniów ogólnokształcących szkół i burs artystycznych. Lublin 2013, CEA, dostęp: https://cea-art.pl/poradnictwo/bezpieczna_szkola.pdf

Macander D., Metody i sposoby prowadzenia diagnozy w szkole i placówce oświatowej [w:] M. Konopczyński, J. Borowik i in., Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły i placówki oświatowej. Warszawa 2017, ORE, dostęp: <https://www.ore.edu.pl/2017/05/program-wychowawczo-profilaktyczny/>

Nogaj A. A. , Psychologiczne kompetencje nauczycieli w świetle wybranych trudności uczniów szkół muzycznych. W: L. Kataryńczuk-Mania, G. Mania (red.) Konteksty kultury, konteksty edukacji – wielowymiarowość kształcenia artystycznego i upowszechniania kultury. Kraków – Skarbona 2019, Stowarzyszenie Polskich Muzyków Kameralistów, dostęp: <http://psychologdlamuzyka.pl/wp-content/uploads/2020/05/Nogaj-Psychologiczne-kompetencje-n-li-Krakow.pdf>

Nogaj A. A., Korzyści wynikające z kształcenia muzycznego. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne Centrum Edukacji Artystycznej, 2017, 4(1), dostęp: <http://psychologdlamuzyka.pl/wp-content/uploads/2019/10/Nogaj-Korzyści-wynikające-z-edukacji-muz...-ZPPP-CEA-nr-4-1.pdf>

Nogaj A. A., Wsparcie pedagogiczne w edukacji muzycznej. Psychologia Wychowawcza, 2014, 47(5), dostęp: <http://psychologdlamuzyka.pl/wp-content/uploads/2019/10/Nogaj-Wsparcie-pedagogiczne-w-edukacji-....pdf>

Nowicka M, Wzorek A., Szkolny System Wsparcia Zdrowia Psychicznego – Program Promocji i Profilaktyki dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Warszawa 2017. Instytut Edukacji Pozytywnej, dostęp: <https://myslepozytywnie.pl/publikacje/Program%20profilaktyczny%20dla%20szkoly%20ponadpodstawowej.pdf>

Porzak R.(red.), Profilaktyka w szkole. Stan i rekomendacje dla systemu oddziaływań profilaktycznych w szkole. Lublin 2019. Fundacja „Masz Szansę”, dostęp: [https:// https:// profilaktycy.pl/images/zasoby_pliki/ksiazka/Profilaktyka_w_szkole.pdf](https://profilaktycy.pl/images/zasoby_pliki/ksiazka/Profilaktyka_w_szkole.pdf)

Sokołowska E., Model monitoring-interwencja-profilaktyka-promocja w pracy z uczniem zdolnym. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 1, Warszawa 2013, dostęp: <https://cea-art.pl/pub/Zeszyty%20Psychologiczno-Pedagogiczne%20CEA%20-%20Zeszyt%20nr%201.pdf>

Śmieszchalska J., Profilaktyka dolegliwości wynikających ze specyfiki gry na instrumentach muzycznych – nowe wyzwanie dla nauczycieli. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 3, Warszawa 2015, dostęp: https://cea-art.pl/pub/z_3_caly_m.pdf

Wieczorek M., Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły i placówki. ORE, Warszawa 2018, dostęp: <http://www.bc.ore.edu.pl/Content/922/Program+wychowawczo-profilaktyczny+krok+po+kroku.pdf>

Wojtanowska-Janusz B., Realizacja programów wychowawczych na przykładzie szkół muzycznych bez pionu ogólnokształcącego w regionie lubelskim. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 3, Warszawa 2015, dostęp: https://cea-art.pl/pub/z_3_caly_m.pdf

Wojtanowska-Janusz B., Rola wsparcia psychologicznego w budowaniu odporności psychicznej uczniów szkół muzycznych. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 4, Warszawa 2017, dostęp: <https://cea-art.pl/pub/CEA-z-4-maly.pdf>

Wojtaszek A., Profilaktyka i higiena głosu w muzycznej edukacji dzieci i młodzieży. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 3, Warszawa 2015, dostęp: https://cea-art.pl/pub/z_3_caly_m.pdf